

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І. П.

«___» травня 2017 року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Управління економічним ризиком</u>
підготовки	<u>бакалавра</u>
галузі знань	<u>0306 «Менеджмент і адміністрування»</u>
напряму підготовки	<u>030601 «Менеджмент»</u>

(шифр за ОПП - ВПП 2)

2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою менеджменту.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: асистент кафедри менеджменту Величко Яна Іванівна.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри менеджменту. Протокол № _____ від «__» травня 2017 р.

Завідуючий кафедрою менеджменту
доктор економічних наук, професор _____ Криворучко О. М.

“ ___ ” _____ 2017 року

«Узгоджено»

Декан факультету управління та бізнесу
доктор економічних наук, професор _____ Дмитрієв І. А.

“ ___ ” _____ 2017 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «*Управління економічним ризиком*» складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з галузі знань 0306 – «Менеджмент і адміністрування», напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент», за освітньо-кваліфікаційним рівнем – бакалавр.

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є: формування системи теоретичних і прикладних знань про сутність економічного ризику, методи його ідентифікації та способи вимірювання, кількісні та якісні показники, інструменти управління ним та можливі шляхи подолання в умовах значної нестабільності економічної ситуації.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є методи і процеси управління економічним ризиком при здійсненні господарської діяльності.

1.3. **Основні завдання** навчальної дисципліни: розширення та поглиблення знань про якісні та кількісні властивості економічних процесів з урахуванням ризику як характерного чинника сучасної економіки; вивчення основ теорії та практики різних видів ризику; оволодіння методологією та методикою побудови, аналізу та застосування економіко-математичних моделей, які враховують ризик; вивчення ряду найбільш типових прийомів моделювання та вимірювання економічного ризику в процесі прийняття рішень, оволодіння відповідним апаратом з метою його практичного застосування при розв'язанні різноманітних проблем; оволодіння шляхами зменшення ризику без зменшення можливостей бізнесу.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- джерела, суб'єкт та об'єкт ризику;
- класифікацію ризиків;
- функції ризику та особливості його виявлення в сучасних умовах;
- основні і спеціальні методи та прийоми вимірювання економічного ризику;
- критерії вибору управлінських рішень в умовах ризику;
- як здійснюється вибір оптимальної стратегії в умовах ризику;
- способи та методи зниження економічного ризику;
- принципи управління ризиками;

уміти:

- класифікувати ризики;
- кількісно оцінювати ризики за допомогою економіко-математичних

методів;

- вибирати оптимальне управлінське рішення в умовах ризику;
- застосовувати методи зниження економічного ризику для розв'язання економічних та управлінських завдань;
- управляти ризиками;

мати уявлення про:

- якісні та кількісні властивості економічних процесів з урахуванням ризику;
- вплив невизначеності зовнішнього середовища на процес розробки та реалізації управлінських рішень;
- найбільш типові прийоми моделювання та вимірювання економічного ризику;
- шляхи зменшення ризику без зменшення можливостей бізнесу.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна вивчається після вивчення дисциплін «Статистика», «Інформаційні системи і технології», «Менеджмент», «Операційний менеджмент», «Розробка управлінських рішень», «Управління персоналом», «Економіка і фінанси підприємства» і передуює вивченню дисциплін «Контролінг», «Дослідження систем управління», «Управлінське консультування».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів - 4,5 Кількість годин - 162	вибіркова	
Семестр викладання дисципліни	7	9-10
Вид контролю:	екзамен	залік
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	48	14
- практичні, семінарські (годин)	-	8
- лабораторні роботи (годин)	32	-
- самостійна робота студентів (годин)	82	140
- курсовий проект (годин)	-	-
- курсова робота (годин)	-	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-	+

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Поняття, оцінка та облік економічного ризику

1. Поняття про ризик. Класифікація ризиків.
2. Процес управління ризиком.
3. Методи виявлення ризику.
4. Аналіз ризиків.
5. Фінансування ризиків.

Розділ 2. Управління ризиком на підприємстві

1. Прийняття оптимальних ризиків з врахуванням невизначеності та ризику.
2. Методи впливу на ризик.
3. Програма управління ризиками.
4. Маркетингові ризики.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова:

1. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: навч. посібник / С.М. Ілляшенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 220 с.
2. Івченко І.Ю. Економічні ризики: навч. посібник / І.Ю. Івченко. – К.: ЦУЛ, 2004. – 304 с.

Додаткова:

3. Альгин А.П. Грани экономического риска / А.П. Альгин. – М.: Экономика, 1991. – 64 с.
4. Балабанов И.Г. Риск-менеджмент / И.Г. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 192 с.
5. Вітлінський В.В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком / В.В. Вітлінський, П.І. Верчено. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.
6. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний. – К.: Борисфен, 1996. – 336 с.
7. Вітлінський В.В. Економічний ризик і методи його вимірювання: підручник / Вітлінський В.В., Наконечний С.І., Шарапов О.Д. – К.: ІЗМН, 1996. – 400 с.
8. Дубров А.М. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе: учеб. пособие / Дубров А.М., Лагоша Б.А., Хрусталева Е.Ю.; под ред. Б.А. Лагоши. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 176 с.
9. Первозванский А.А. Финансовый рынок: расчет и риск / А.А. Первозванский, Т.Н. Первозванская. – М.: Инфра – М., 1992. – 192 с.
10. Соколинская Н.Э. Экономический риск в деятельности коммерческого банка (Методы оценки и практика регулирования) / Н.Э. Соколинская. – М.: Общество «Знание» РСФСР, 1991.
11. Устенко О.Л. Теория экономического риска / О.Л. Устенко. – К.: МАУП, 1997. – 167 с.
12. Хохлов Н.В. Управление риском / Н.В. Хохлов. – М.: ЮНИТИ-ЛАН, 1999. – 239 с.

13. Ястремський О.І. Моделювання економічного ризику / О.І. Ястремський. – К.: Либідь, 1992. – 176с.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.khadi.kharkov.ua/>
2. <http://100pudov.com.ua/subject/54/24231>
3. <http://lib.uabs.edu.ua/content/view/477/10477>

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики з дисципліни є тестовий контроль та виконання контрольних робіт по кожному розділу, а в кінці семестру – екзаменаційна (залікова) робота. Підсумкова оцінка знань з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка результатів засвоєння окремих розділів за згодою студента.

Розробник програми: асистент кафедри менеджменту _____ Я. І. Величко

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2-екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за №___ від __.06.2015 р.